Tillhör samhällsbyggnadsnämndens beslut 2024-02-27, § 22

SVENLJUNGA KOMMUN

rapport

Årsbokslut 2023

Samhällsbyggnadsnämnden

Förvaltning/enhet	Samhällsbyggnadsnämnden
Datum	2023-12-31

Samhällsbyggnadsnämnden

Sammanfattning

Samhällsbyggnadsnämndens arbete har påverkats mycket av arbete inför en eventuell stor industrietablering i Lockryd. Arbete med detaljplan och teknisk försörjning i området har prioriterats högt under 2023 men med ett omtag efter att den tänkta etableringen drog sig ur projektet i september. Samtidigt har den relativt nybildade enheten för plan- och exploatering fortsatt rekrytera och bygga upp sin organisation.

Från och med april har nämndens kostenhet tagit över all lokalvård och lokalvårdspersonal i en gemensam organisation för hela kommunen.

Verksamheterna har påverkats av inflationens kostnadsökningar, särskilt i de verksamheter som har stora inköp av energi, material och tjänster. Verksamheterna har fokuserat på bland annat energieffektivisering och ändrade inköpsrutiner för att försöka motverka de högre priserna.

Verksamhet - rapport på verksamhetsmål

Fullmäktigemål 1:2 Vi är en attraktiv arbetsgivare, dit medarbetare aktivt söker sig, trivs och vill stanna kvar.

Nämndmål: Attraktiv arbetsgivare

Samhällsbyggnadsnämnden ska vara en attraktiv arbetsgivare med attraktiv arbetsmiljö

Bedömning	Trend
◐	↗

Kommentar:

Positiva resultat som gör att vi rör oss mot målet:

Förvaltningen jobbar med att ta emot praktikanter och feriearbetare inom de flesta verksamheter vilket är en bra grund för framtida rekryteringar och marknadsföring av arbetsplatsen. Förvaltningen har också löpande annonserat praktikplatser på Offentliga jobb för att underlätta för praktikanter att hitta och söka praktikplats. Ett arbete med att anpassa lokalerna i kommunhuset med mer flexibla arbetsplatser för att rymma fler medarbetare har genomförts.

Arbete med resultatet från medarbetarenkäterna bedrivs i verksamheterna för att identifiera förbättringspotential, var vi redan är bra och vill fortsätta vara bra, hur vi motiverar våra medarbetare att vara kvar länge hos Svenljunga som arbetsgivare. Möjligheten att arbeta på distans har bidragit till ökad rekryteringsbas och minskade transporter.

Förvaltningen har medverkat på rekryteringsmässan på Mogaskolan och visat upp våra verksamheter för högstadieeleverna inför gymnasievalet.

Medarbetarcentrums utbildning i hälsofrämjande och effektivt ledarskap erbjuds på förvaltningen för att stärka cheferna i sitt uppdrag och skapa starka team.

Under 2023 har förvaltningen haft relativt låg personalomsättning med undantag för utökad verksamhet inom plan- och exploatering.

Negativa resultat som gör att vi inte rör oss mot målet:

Osäker ekonomisk framtid skapar oro i personalstyrkan och motverkar attraktionen. Effektivisering i personal kan skapa minskad yrkesstolthet, stress och ohälsa med ökad risk för sjukskrivning. Det kan också ge minskad service till invånarna och minskad attraktivitet över lag. Förvaltningen har inte arbetat så aktivt med kompetensförsörjningsplanen som vore önskvärt och det har också varit stökigt under ombyggnad och anpassning av lokaler.

Vilka åtgärder behövs för att nå målet?

Förvaltningen ska jobba mer aktivt med insatserna i den beslutade kompetensförsörjningsplanen. Fortsatt arbete med digitalisering för att skapa förutsättningar för att arbeta i effektivare processer. Ventilationen i kommunhuset behöver anpassas till den förändrade användningen av lokalerna och uppföljning av identifierade risker vid anpassningen behöver genomföras. Även buller i matsalen i kommunhuset behöver hanteras.

Fullmäktigemål 1:3 Säkerställa framtida resurseffektivitet och kompetensförsörjning via digitala och säkra lösningar.

Nämndmål: Snabb och kvalitetssäkrad service

Samhällsbyggnadsnämnden ska skapa och bibehålla snabb och kvalitetssäkrad service till våra kunder.

Bedömning	Trend
◒	↗

Kommentar:

Positiva resultat hittills som gjort att vi rör oss i riktning mot målet:

Samarbetet mellan enheterna fungerar väl. Samverkan med kommunens entreprenör inom avfallsinsamling har intensifierats med gemensamma workshops för att utveckla det gemensamma kvalitetsarbetet. Kostenheten har tagit fram standarder för matservering i skola och förskola för att ge samma service och jobba likvärdigt i alla kök. Enheten har också lagt in och näringsberäknat äldreomsorgens mat i kostdatasystemet.

Kulturenheten har digitala tjänster som innehåller utvalda, kvalitativa och populära e-böcker för barn och har nu varit ute och visat alla barn i årskurs 1 till 6 hur de används. Barnen får en mer jämlik tillgång till litteratur oavsett var i kommunen de bor. Besöken på biblioteken och våra utlån har ökat igen efter pandemiårens minskningar. Kulturenheten har utökat sin verksamhet utanför centralorten genom ett samarbete med bygdegårdarna, där vi erbjuder lovaktiviteter för barn i deras lokaler. Lovaktiviteterna för barn har varit välbesökta och mycket uppskattade.

Miljö- och byggenheten har genomfört workshop gällande kontrollplaner för byggare och kontrollansvariga med positiv återkoppling. Enheten har också tagit fram en åtgärdsplan för bygg, bland annat för att adressera försämrat resultat i Insiktsmätningen som utförs av SKR. Dessutom har enheten tagit fram nyckeltal för handläggning av små avlopp och arbetat med en visualisering av bygglovsprocessen för att hjälpa byggherrar att inte göra fel.

Ett antal nya e-tjänster har lanserats under 2023 för att ge bättre service till invånarna.

Negativa resultat som gör att vi inte rör oss mot målet:

Det som bromsar upp en del projekt är den stora osäkerheten vad som ska hända i Lockryd industriområde och det framtida bostadsbyggandet. Insiktsmätningen har visat ett försämrat resultat inom vissa områden, bland annat information på hemsidan. Kulturenhetens minskning av personalstyrkan har medfört ett minskat serviceåtagande. Brist i kontinuitet i personalstyrkan hos våra inhyrda entreprenörer inom främst avfall samt konsulter påverkar vår möjlighet att arbeta med ständig kvalitetsförbättring.

Vilka åtgärder behövs för att nå målet?

Beslut behöver tas i vissa frågor kopplat till större projekt som beror av vad som händer i Lockryds industriområde för att komma framåt i dessa. Stabilare ekonomiska förutsättningar behövs för att utveckla en långsiktigt hållbar verksamhet och serviceutbud.

Miljö- och byggenheten behöver utveckla informationen på hemsidan och sociala medier samt utveckla e-tjänster för att öka stödet till medborgare och

verksamhetsutövare. Förhoppningen är att detta arbete ska leda till minskad handläggningstid genom minskat behov av kompletteringar i ärenden. Ytterligare workshop och samverkansmöte ska hållas med entreprenörer, kontrollansvariga och byggherrar för att skapa samsyn och minska handläggningstiden. Ordningen som förvaltningen skapar e-tjänster i behöver prioriteras genom ledningsgruppen.

Nämndmål: Digital kompetens

Samhällsbyggnadsnämnden ska arbeta effektivt med hjälp av digitala lösningar där det är möjligt.

Bedömning	Trend
	↗

Kommentar:

Positiva resultat hittills som gjort att vi rör oss i riktning mot målet:

Förvaltningen har kartlagt vilka digitala system man hanterar för att kunna identifiera utbildningsbehovet hos personalen.

Gemensam utbildning med Tranemo kommun där vi bytt erfarenheter med varandra och fått nyttiga tips i verksamhetssystem inom VA- och avfall. Datorer har bytts ut i alla kök. Matsvinnsvåg är installerad och ska flyttas runt mellan olika kök och antalsrapportering har genomförts på en skola genom ett test. Digitalisering av HACCP-processen i köken är färdigställd. Förvaltningen har implementerat ett projektledningssystem som bidragit till förbättrad kommunikation och dokumentation i förvaltningens många projekt. I dagsläget finns 170 projekt i systemet.

Ny plattform för e-tjänster är tagen i drift och ett flertal e-tjänster kommer produceras de kommande åren både för externa kunder och internt. Förvaltningen har fått en förstärkning för att kunna jobba mer riktat med utveckling av digitalisering.

Kulturenheten har förberett för ett nytt biblioteksystem genom samverkan med övriga Sjuhäradskommuner. All personal har fått gemensam grundläggande utbildning och höjd digital kompetens.

Negativa resultat hittills som gör att vi inte rör oss i riktning mot målet:

Det är svårt att frigöra tid för att arbeta aktivt med digital kompetens i förhållande till alla andra uppdrag. Det finns en känslighet för driftstörningar som blir större ju fler digitala system som används och ju fler processer som är beroende av digitala system. Invånarnas digitala kompetens påverkar också utfallet av de e-tjänster som vi erbjuder och att man vågar använda dem. Försöket med digital

antalsrapportering visar att siffrorna inte är tillförlitliga utan analoga system fungerar bättre.

Vilka åtgärder behövs för att nå målet?

Riktade utbildningsinsatser behöver skapas kopplat till de system som vi använder inom kommunen och en bedömning av hur systemadministratörer påverkas av utbildningsinsatserna. Förvaltningen behöver avsätta resurser för att förvalta system och utbilda i systemen.

Fullmäktigemål 3:1 I Svenljunga kommun upplevs bättre livskvalitet genom delaktighet, inkludering och viljan att påverka och ta ansvar med fokus på social, ekonomisk och ekologisk hållbarhet.

Nämndmål: Attraktiva miljöer

Samhällsbyggnadsnämnden ska skapa, underhålla och tillhandahålla attraktiva miljöer

Bedömning	Trend
◒	↗

Kommentar:

Positiva resultat hittills som gjort att vi rör oss i riktning mot målet:

Målet om återkoppling på synpunkter och klagomål på kommunens anläggningar har verksamheten uppfyllt med god marginal då de besvarats skyndsamt under året. Ny placering av allmän toalett i Thilanderska parken intill lekplatsen samt nyöppnad toalett vid Svenljunga torg ökar tillgängligheten. Ombyggnaden av Boråsvägen, etapp 2, är färdigställd och har skapat en tryggare trafikmiljö för oskyddade trafikanter. Iordningställande av naturreservatet i Buttorp pågår. För andra året har avfallsverksamheten utökade öppettider under perioden april till september på torsdagar. Kulturenheten har kunnat erbjuda ett attraktivt program under året, där framförallt barnaktiviteterna fortsatt har varit väldigt välbesökta.

Förvaltningens verksamheter medverkar i ett tidigt skede vid planläggning för att skapa ett så heltäckande underlag som möjligt. Förvaltningen arbetar mer aktivt med tillsyn, till exempel nedskräpade tomter, vilket bidrar till attraktivare miljöer.

Ett projekt gällande sanering av en potentiellt förorenad fastighet i Sexdrega jämte Ätran har påbörjats under 2023. Tomten skulle kunna bli attraktiv efter en eventuell sanering.

Negativa resultat hittills som gör att vi inte rör oss i riktning mot målet:

Matsalar är i stort behov av förbättring och detta kommer ske i samarbete med barn- och utbildningsförvaltningen och Svenljunga verksamhetslokaler i kommande

byggnationer. Mogaskolans matsal var hårt belastad under 2023 och kommer fortsatt vara det. Biblioteket är återigen välbesökt efter pandemin vilket också medför att ljudnivån ibland blir störande hög samt att det blir trångt för besökare och personal.

Vilka åtgärder behövs för att nå målet?

Vi uppnår målet för kretsloppscentralen men behöver fortsätta att arbeta med att upprätthålla det goda bemötandet och att anläggningen ska vara välvårdad för att fortsätta ge en god upplevelse för kunden. Fortsatt arbete med matsalarnas attraktivitet genom dess utformning och storlek i förhållande till elevantal. Fortsatt fokus på attraktiva kulturprogram och påbörja arbetet med vilken sorts biblioteksslokal vi vill erbjuda våra besökare i framtiden.

Fullmäktigemål 4:2 Bidra till fler giftfria miljöer samt skydda den biologiska mångfalden och naturliga livsmiljöer.

Nämndmål: Minskad påverkan på den globala miljön

Samhällsbyggnadsnämnden ska arbeta för en minskad påverkan på den globala miljön och bibehålla den naturresurs vi har lokalt.

Bedömning	Trend
	↗

Kommentar:

Positiva resultat hittills som gjort att vi rör oss i riktning mot målet:

En dag om ”Glokala Svenljunga” har arrangerats för samtliga chefer och politiken med stort deltagande. Arbete pågår med att minska energiförbrukning inom främst VA och gatubelysning som är nämndens största förbrukare av elenergi. Även arbetet med att minska in- och utläckage i VA-nätet bidrar till minskad energi- och kemikalieförbrukning. Genom att erbjuda medarbetare att arbeta på distans när det är möjligt minskar behovet av persontransporter. Genom arbetet med flexiblare arbetsplatser har behovet av ytterligare kontor minskat och därmed potentiell framtida miljöpåverkan. Matsvinnsarbetet genom bland annat resthantering, matsvinnsbok och matsvinnsvåg leder till minskat svinn och därmed minskade inköp. Miljö- och bygg har bytt till att leasa en elbil för tillsynsbesök. Mängden deponerat avfall från kretsloppscentralen Moga Returen är rekordlåg och insamlingen av plastförpackningar har ökat. Av de 488 ton matavfall som samlades in 2023 har cirka 350 MWh biogas producerats och andelen matsvinn i hushållsavfallet har minskat. Skolelever informeras genom studiebesök om hur avloppsrening fungerar för att öka kunskapen om miljöpåverkan och vad de kan bidra med själva. Förvaltningen har fått ytterligare resurser för att arbeta med

miljö- och klimatstrategiska frågor. Ett arbete med att ta fram energiplan har påbörjats i samarbete med Boråsregionen.

En översyn av kommunens gräsytor har gjorts med utfallet att ytan som klipps minskat samt att klippning av vissa ytor sker senare under säsongen till förmån för pollinerande insekter.

Negativa resultat hittills som gör att vi inte rör oss i riktning mot målet:

Svinnluncher pausades efter synpunkter från näringslivet vilket bromsat arbetet med matsvinn. Ökade livsmedelspriser har medfört minskad andel inköpt ekologiska produkter under det tidigare ramavtalet (nytt avtal från maj 2023). En hög andel trädgårdsris som går till förbränning motverkar graden av materialåtervinning. Ska trädgårdsriset inte inverka negativt behöver mängderna minska drastiskt eller behandling genom en metod för materialåtervinning införas.

Vilka åtgärder behövs för att nå målet?:

Verksamheten skulle kunna arbeta mer med utbildning och ta fram rutiner för bekämpning av invasiva växter som påverkar den lokala naturresursen. Solcellsanläggningen på Moga returen ska byggas ut och en solcellsanläggning ska byggas på Svenljunga avloppsreningsverk. I takt med utbyte av bilar i fordonsflottan ska el eller elhybrider väljas i första hand.

Ekonomi

Nettokostnadsutveckling Miljoner kronor	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse 2023
Skattefinansierade verksamheter					
Fritid	-9,5	-9,0	-9,0	-9,2	-0,2
Kultur	-6,9	-7,2	-7,1	-7,2	-0,1
Central administration	-4,3	-5,9	-3,5	-3,7	-0,2
Gata & park	-16,0	-16,7	-18,5	-17,5	1,0
Miljö & bygg	-5,5	-7,3	-6,7	-6,7	0,0
PLEX			-8,2	-7,8	0,4
Nettokostnad	-42,2	-46,1	-53,0	-52,1	0,9
Köp och sälj verksamheter					
Lokalvård	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kost	-1,1	-0,6	-0,7	0,1	0,6
Nettokostnad	-1,1	-0,6	-0,7	0,1	0,6

Nettokostnadsutveckling Miljoner kronor	Utfall 2021	Utfall 2022	Utfall 2023	Budget 2023	Avvikelse 2023
Taxefinansierade verksamheter					
VA	-2,8	-3,5	-3,7	-1,4	-2,3
Avfall	2,1	2,6	3,4	3,0	0,4

Skattefinansierade verksamheter

Samhällsbyggnadsnämnden redovisar ett underskott med 1,5 miljoner kronor inklusive underskottet från kostenheten för helår.

Ledning och utveckling, markreserven och nämndens arbete.

Skogsintäkterna är fortfarande lägre än budgeterad belopp. Stor del av skogsuttaget för 2022 och 2023 var planerat till skogsmark som nu har bytts bort mot mark i Lockryd. Resultatet är ett överskott om cirka 0,2 miljoner kronor. Det är främst personalkostnader som väger upp för lägre skogsintäkter.

Kulturenheten.

Kulturenheten har bedrivit verksamheten i princip enligt budget, bortsett från något högre driftkostnader än planerat. Lägre personalkostnader har täckt upp för oförutsedda kostnader.

Fritidsenheten.

Trots få förfrågningar om hyra av badhus samt träningsläger är intäkterna för badhuset förbättrat och närmare före pandemin. Årets resultat är ett överskott om cirka 0,2 miljoner kronor. Lägre personal och driftkostnader väger upp för de lägre intäkterna.

Miljö och bygg.

Enheten håller i princip budget i balans. Lägre intäkter på grund av framförallt minskade bygglovsansökningar samt högre kostnader kopplat till köp av konsulttjänster har påverkat resultatet negativ. För att hålla budget har tjänster hållits vakanta under del av året. En del av budget för bostadsanpassning har inte använts under året.

Gatuenheten.

Förvaltningen flaggade för ett förväntat underskott kopplat framförallt till ökande kostnader på snöröjning och halkbekämpning. Kostnader är dyrare än budgeterade med ett underskott om cirka 1,9 miljoner kronor. Årets resultat är för gatuenheten

är ett underskott på cirka 1,0 miljoner kronor. Det är framförallt lägre personalkostnader som motverkar underskottet.

Plan- och exploateringsenheten.

PLEX redovisade ett underskott på cirka 0,3 miljoner kronor. Enheten har haft höga kostnader för lantmäteriförrättning samt utredning Sandsjön som vi inte haft i budget. Även inköp av nya möbler och inventarier för kontorsflytt har kostat. Det är främst lägre personalkostnader som motverkar underskottet.

Köp och sälj verksamheter

Kostenheten.

Enhetens samlade resultat är ett underskott på cirka 0,6 miljoner kronor. Avvikelsen för inköp av livsmedel under 2023 blev 1,1 miljoner kronor jämfört med budget. Förvaltningen har upptäckt att vi tidigare år inte följt den av fullmäktige beslutade debiteringsmodellen som anger att verkligt utfall av livsmedel ska debiteras i efterskott. Under 2023 har utfallet av inköpta livsmedel debiterats vidare till köpande nämnder. Förvaltningen ska revidera debiteringsmodellen i samverkan med beställande förvaltningar under 2024

Lokalvårdsenheten

Enheten är nyorganiserad från 1 april 2023 och redovisade ett nollresultat.

Taxefinansierade verksamheter

Avfallsenheten

Enheten har ett underskott på cirka 3,4 miljoner kronor jämfört med budgeterade underskottet på 3,0 miljoner kronor. Det är framförallt oförutsedda kostnader kopplat till entreprenader som kan utläsas. Ackumulerade underskott vid utgång av 2023 räknas upp till 11,3 miljoner kronor. Beslutad återställning av underskottet 2027 kommer att kunna hållas då kommunen kommer få en bra ersättning för insamlade förpackningar från och med 2024.

VA-enheten

Årets resultat för enheten är ett överskott om cirka 3,7 miljoner kronor. Ackumulerade överskott per sista december 2023 uppräknas till cirka 6,4 miljoner kronor. Det är framförallt lägre personalkostnader på cirka 0,9 miljoner kronor som bidragit till ökat överskott. 0,5 miljoner kronor har avsatts till fondering för projektet VA-försörjning norra kommunen som vid utgången av 2023 uppgår till 14,5 miljoner kronor. Sista året att fondera medel till projektet är 2024 enligt fullmäktiges beslut.

Bruttokostnad-/intäkt	Intäkter Utfall	Intäkter Budget	Intäkter Avvikelse	Kostnader Utfall	Kostnader Budget	Kostnader Avvikelse
miljoner kronor	2023	2023	2023	2023	2023	2023
Skattefinansierade verksamhet						
Fritid	3,2	3,9	-0,7	12,1	13,0	-0,9
Kultur	1,2	0,9	0,3	8,3	8,1	0,2
Centrala administration	0,7	1,4	-0,7	4,3	5,1	-0,8
Gata & park	1,3	1,0	0,3	19,8	18,5	1,3
Miljö o bygg	3,8	5,2	-1,4	10,6	11,9	-1,3
PLEX	4,1	2,8	1,3	12,3	10,7	1,6
Summa						
Köp och Sälj verksamhet						
Kostenheten	28,0	26,1	1,9	28,7	26,2	2,5
Lokalvårdsensenheten	10,7	8,5	2,2	10,7	8,5	2,2
Summa						
Taxefinansierade verksamhet före resultatreglering						
VA-enheten	32,6	34,0	-1,4	30,3	32,6	2,3
Avfallsenheten	22,1	21,8	0,3	25,8	21,8	4,0

Personal

Jämfört med samma period föregående år har antalet tillsvidareanställda ökat markant med strax över 20 personer. Detta beror till största delen på att den kommungemensamma lokalvårdsorganisationen tagit över personal från andra förvaltningar från och med 1 april 2023. En mindre del av ökningen beror på att vakanta tjänster tillsats.

Sjukskrivningstalen har ökat med 1,4 % vilket troligen kan kopplas till den nystartade lokalvårdsorganisationen och att lokalvårdsyrket ofta är utsatt för småskador, sjukdom och kortare sjukskrivningar.

Anställda per anställnings- och löneform

	231231				221231			
	Antal personer	Månadsavl. Tillsvidare	Månadsavl. Visstid	Motsv.antal årsarb	Antal personer	Månadsav. Tillsvidare	Månadsavl. Visstid	Motsv. antal årsarb
SBF	122	115	7	117,6	100	91	9	94,7

Antal timmar utförda av timavlönade visstidsanställda

	230101-	231231	220101-	221231
	Antal timmar	Motsv.antal årsarb	Antal timmar	Motsv.antal årsarb
SBF	11 375	5,8	10 228	5,2

Frånvaro

	230101-	231231		220101-	221231	
	Sjukfrånv. total	Sjukfrånv. korttids	Sjukfrånv. långtids	Sjukfrånv. total	Sjukfrånv. korttids	Sjukfrånv. långtids
SBF	7,2%	3,5%	3,6%	5,8%	3,1%	2,7%

Bilaga 1 Enheternas verksamhetsberättelser

Miljö- och byggenheten

Under året har miljö- och byggenheten arbetat med att koppla åtgärder till resultatet på medarbetarenkäten och insiktsmätningen. Resultatet på medarbetarenkäten var bra, men det fanns ändå saker som behöver utvecklas för att vi ska få ihop miljö- och byggenheten som en grupp. Gällande insiktsmätningen var det särskilt hemsidan på bygg som hade ett lågt resultat. Därför ser vi över hur informationen på hemsidan. Digitaliseringsarbetet har inte kommit så långt som vi hoppats. Vi har köpt in en modul för att bygga egna e-tjänster, men arbetet har inte riktigt tagit fart ännu, dels på grund av en vakans, men även för att tid behövs att sätta sig in i systemet. Skanning av bygglovarkiv har återigen fått skjutas på grund av resursbrist, förhoppningen är att detta ska kunna påbörjas snarast.

Avtal är på gång med Marks kommun för att utlokalisera tillstånd för och tillsyn av alkohol och tobak.

Avslutningsvis ser enheten fortsatt att följande områden är högt prioriterade

- Arbeta aktivt med arbetsmiljö och personal för att vara en attraktiv arbetsgivare.
- Digitalisera processer/arbetsflöden och skapa gemensamma riktlinjer i den dagliga driften.
- Verka och arbeta för gemensamt arbetssätt med andra sjuhäradskommuner.

Kulturenheten

Kulturenheten har under hela året arbetat med förberedelser för nytt bibliotekssystem och medverkan i bibliotekssamarbetet Knallebiblioteken. Flera i personalen har arbetat med nya rutiner, systemfrågor, uppstart av ny webb, rensning av den gamla katalogen med mera. All personal har fått gemensam utbildning i det nya systemet och en samsyn på hur vi ska jobba under 2024. 2023 har inneburit mycket utvecklingsarbete och har emellanåt varit lite stressigt, men vi är vid gott mod och ser verkligen fram emot att få både nytt system och hela Sjuhärad som samarbetsyta. Under året har vi också haft fokus på läsfrämjande arbete riktat till barn, inom ramen för det har vi utökat samarbetet med Familjecentralen samt sökt och blivit beviljade medel från Kulturrådet för projektet Bokstart (läsfrämjande riktat till nyblivna föräldrar).

Våra olika arrangemang, så väl de som hålls veckovis samt lovaktiviteter, har varit välbesökta och mycket uppskattade. Att vi kan ha så pass mycket aktiviteter beror till största del på att vi har vår fritidsledare på plats. I början av juni kom beskedet att vi får medel från Stärkta bibliotek även för 2024, vilket gör det möjligt för oss att behålla den resursen, om än i något minskad omfattning.

Vi har arbetat vidare enligt plan med att öka antalet aktiviteter som förläggs utanför centralorten, både med hjälp av vår bokbil Hjulius och i samarbete med bygdegårdar/medborgarhus. Detta så att vi kan nå ut med det kulturella utbudet till fler av kommunens invånare.

Gatu- och fritidsenheten

Fritid

Moga fritid har under året fungerat på ett bra sätt med nöjda besökare. Utmaningen har varit att få till bemanningen vid vård av sjuka barn (VAB) och egen sjukdom. Vattengymnastiken är en viktig bidragande orsak till anläggningens höga kundnöjdhet. Efterfrågan på träningsläger och bokningar av badet skulle kunna vara större, även om det finns en ökande trend. En stor utmaning är att uppnå målen gällande simkunnighet för kommunens årskurs 1 och 2.

Anläggningens status kontrolleras löpande av Svenljunga verksamhetslokaler. Statusen upplevs för tillfället som god. Detta kan dock förändras då anläggningen är gammal. Utemiljön på anläggningen har setts över och en del åtgärder behöver utföras. Grillplatser fräschas upp och tennisbanorna har fått behövligt underhåll. Tyvärr blev en av skate ramperna vandaliserade under våren vilket resulterat i ett sämre utbud.

Gata park

Den dagliga verksamheten på enheten har pågått enligt plan. En snörik vinter har gjort att snö och halkbekämpningen krävde stora ekonomiska och personella resurser under året. De administrativa delarna på enheten har ägnat mycket tid åt stenvalvsbron som delvis rasta i centrala Svenljunga. Arbete med kommunens belysning och revidering av belysningsplan har prioriteras. Ett omfattande arbete har utförts för att uppdatera kommunens uppgifter till nationell vägdatabas, NVDB. Projektet med trafikmiljö Boråsvägen etapp 2 är slutförd. På kommunens kanot lägerplatser har två nya vindskydd satts upp.

Avfallsenheten

Även början av 2023 har till viss del präglats av vår oroliga omvärld. Det rör sig om långa leveranstider av sopkärl och annan materiel, svårigheter att få prisuppgifter av leverantörer och en volatil utveckling av kostnader för inköp av olika avfallstjänster påverkade av inflationen. Rörliga ersättningar för t.ex. tidningspapper och skrot har börjat återhämta sig efter att ha sjunkit kraftigt under hösten.

Verksamheten har fortsatt implementeringen av fastighetsnära insamling av förpackningar och större delen av vårt kommunala bostadsbolags lägenheter är anslutna till systemet. De som kvarstår hos Svenbo är fastigheter där det inte är lämpligt med 4-fack. Fortfarande är det många andra flerbostadshus som återstår att ansluta till 4-fack vilket vi hoppas kunna göra 2024 i och med de krav på fastighetsnära insamling införs nationellt. Större flerbostadshus där det inte fungerar med 4-facksystemet har fått separata matavfallskärl och kommer att på sikt få insamling i separata kärl.

Under våren har kundtjänsten provat att få våra kunder att använda våra e-tjänster i samband med att de lämnar sin årliga avläsning av sin vattenförbrukning. Tidigare har vi köpt tjänsten från Idata som samlat in data och levererat den till oss färdig att läsa in i vårat verksamhetssystem. Många har använt e-tjänsten men det är fortfarande ett stort antal som föredragit att lämna avläsningen muntligt eller per post.

Under hösten har vi bytt de sista restavfallskärlen till fyrfackskärl hos villakunder. Vi har även arbete med övertagandet av återvinningsstationer då insamling av förpackningarna har blivit ett kommunalt ansvar från årsskiftet 2024.

Under juli slog vi nytt rekord gällande besökare per månad på Moga Returen. Noteringen för juli är över 2600 besökare, vilket är 44 % fler än i juni. Tidigare har den högsta noteringen för en månad varit 2360 besökare. Det regniga vädret har sannolikt varit en bidragande orsak till det nya rekordet.

Under 2023 hade vi nästan 21 tusen besökare på Moga returen. Detta är en ökning med 6,7 % jämfört med 2022. Införande av bomsystem i Borås kan vara en bidragande orsak till ökningen.

Kostenheten

Kostorganisation

Våra fokus är bland annat öka andelen mat lagad från grunden, öka inköpen av svenskt och köpa grönt mer efter säsong. Vi har en frukost och mellanmåls

standard, säsongsanpassad salladsstandard. Under årets sista månader har vi fokuserat på budget och frångått några av våra fokus.

Byggnationerna i söder innebär fler Serveringskök och mer matsvinn där, tack vara att övriga kök har jobbat aktivt och vi har bytt två Serveringskök till tillagning i centrum och norr har vi lyckats sänka vårat svinn ytterligare på totalen. Matsvinnsmål 45g/portion. Vi klarade målet och landade på ett snitt på 38g/portion 2023.

Stor minskning av transporter och ompackning från Mogaskolan har gett resultat på minskad bemanning, transporter kortare tid och sträcka mindre packning.

Lokalvårdsorgansation

Den gemensamma lokalvårdsorganisationen startade 1/4. kartläggning av maskinpark och personalläget ses över. Utbildning upphandlas till 2024, utbildningsstöd för 3år är klart.

VA-enheten

Driften på VA-enheten har fungerat väl under hela året. Vi har kunnat producera och levererat dricksvatten utan några större avbrott för att sedan rena spillvattnet i reningsverken. Vi har haft 8 vattenläckor under året som vi har åtgärdat. För att bli mindre sårbara på framförallt ledningsnätet har vi startat upp ett samarbete med gatuenheten där personal har följt med rörnätsgänget för att lära sig bla läcksökning så att dem kan stötta VA vid behov. Detta är också ett led i att nyttja våra resurser på ett bättre sätt. Arbetet med att ta fram Svenljunga kommuns Vattentjänstplan är i full gång och vi har haft samråd med de berörda. Detta är något som är ett lagkrav sedan 1 januari 2023. Utredningsarbetet med att fram den bästa lösningen för VA-försörjningen i den Norra delen av kommunen med avseende på en eventuell större etablering pågår för fullt, men då vi saknar viss information vad en sådan etablering kan innebära för VA så har vi inte kunnat slutföra den. Vår förhoppning var att informationen skulle komma under 2023 men då detta inte skedde så kommer VA-enheten att utgå från standard dimensionering för industrimark och det eventuella bostadsbyggandet i Sexdrega och Hillared.

Ett orosmoment som kom tidigt var den höga inflationen med stigande priser på material, bränsle och kemikalier. Detta har VA-enheten kunnat hantera på ett bra sätt genom att optimera driften och se över kostnader.

Plan- och exploateringsenheten

Plan- och exploateringsenheten har under 2023 fokuserat på att rekrytera in nya medarbetare till enheten, skapa ändamålsenliga lokaler samt utveckla gemensamma rutiner, strukturer och processer.

Framtagandet av nya detaljplaner har gått över förväntan med tanke på enhetens relativt låga erfarenhet inom planläggning. Nya medarbetare har snabbt kommit in i sina roller och under året har flera nya projekt startats igång.

Planarbetet i Lockryd fick ett kortare avbrott då tänkt exploatör hoppade av och vi fick göra ett omtag kring planens utformning och syfte. Planförslaget kommer att gå ut på samråd under Q1 2024.

Behovet av nya detaljplaner bedöms fortfarande vara högt då det finns få lediga bostadstomter i kommunen. Det privata intresset har dock minskat, men under hösten inkom två nya planbesked för ändring av befintliga planer för industri och handel.

Intresset för lediga tomter inom detaljplan Stråvik har varit lågt och vid årsskiftet konstaterade vi att endast en tomt sålts under 2023.

Inom det miljöstrategiska arbetet pågår ett samverkansprojekt tillsammans med Ätrans vattenråd och berörda kommuner och länsstyrelser. Projektet kallas för MUSA och ska få fram en metod hur man arbetar förvaltningsövergripande inom avrinningsområdet för Ätran. Inom projektet har Ätrans vatttenråd presenterat sin verksamhet för kommunstyrelsen och tjänstepersoner på samhällsbyggnadsförvaltningen med syftet att stärka samverkan oss emellan.

Arbetet med att ta fram en ny energiplan för kommunen påbörjades under året i samverkan med Boråsregionens kommuner. Förhoppningen är att kunna föra fram ett förslag på ny plan under 2024.

Under hösten har det genomförts ett arbete med att koppla förvaltningsspecifika mål mot framtagen avfallsplan. Uppföljning av målen börjar under 2024.

Enheten har under året fått lägga en del resurser på att anpassa verksamhetens lokaler i takt med att personalstyrkan och verksamheten har förändrats. Även om distansarbete till viss del minskar behovet av kontor så behöver det finnas möjlighet för alla att vara på plats samtidigt. Att anpassa lokalerna ses som utmanande och något som förvaltningen kommer behöva arbeta med aktivt under kommande verksamhetsår. Då det saknas ett bra centralt stöd får mycket lokalvård/förändring utföras av den egna personalen vilket påverkar såväl den dagliga driften som arbetsmiljön.

Årsredovisning för VA-verksamheten

Verksamhetsberättelse

Lagen om allmänna vattentjänster ställer krav på att VA-verksamheten särredovisas och att särskild balans- och resultaträkning upprättas. VA-verksamheten är särredovisad både när det gäller driften och som egen balansenhet där tillgångar och skulder redovisas på separat ansvarskod. Verksamheten följer kommunens redovisningsprinciper.

Verksamheten

VA bedriver verksamheter i tolv fastställda verksamhetsområden inom kommunens tätorter avseende dricks-, avlopps- respektive dagvatten. Anläggningarna utgörs av elva vattenverk, tio reningsverk, pumpstationer, tryckstegringsstationer och högreservoarer, totalt cirka 65 anläggningar.

Allt producerat dricksvatten i vattenverken kommer från grundvatten. Vattenkvaliteten är genomgående god. Viss avskiljning av järn och mangan kan förekomma. Totalt producerades 603 709 kubikmeter renvatten från vattenverken och kommunen har idag tolv grundvattentäkter i bruk som sammanlagt försörjer cirka 7 000 personer, vilket är cirka 70 procent av kommuninvånarna, med vatten.

Vid reningsverken renas avloppsvattnet genom mekanisk, biologisk och kemisk rening för reduktion av organiskt material (BOD7) samt näringsämnena kväve och fosfor. Slammet som produceras i reningsverken avvattnas och transporteras till Borås Energi och Miljös anläggning på Sobacken för rötning och förbränning.

VA-nätet består av 126 kilometer dricksvattenledningar, 125 kilometer spillvattenledningar och 84 kilometer dagvattenledningar. Kvaliteten på ledningsnätet är varierande med ledningar allt från 1920-talet till nyanlagda. Därför är en kontinuerlig förnyelse och sanering nödvändig för att bibehålla ett fungerande ledningsnät. Förnyelse av ledningsnätet har utförts enligt fastställd saneringsplan.

Personal

Personalen på VA består av 12 personer; 9 män och 3 kvinnor.

VA-chef 100 %

VA ingenjör 2 st á 100 %

Projektledare 2 st á 100 %

Arbetsledare drift 100 %

Styr- och reglertekniker 100 %

Drifttekniker 3 st á 100 %

Rör-och anläggningstekniker 2 st á 100 %

VA-kundtjänst delas med avfallsenheten.

Mål

VA-enheten har som mål att minska vår miljöpåverkan genom att tänka hållbart och att ständigt arbeta med att optimera kemikalie- och energiförbrukningen. Allt som VA-enheten planerar, bygger och underhåller ska ha ett långsiktigt tänk. VA:s anläggningar kommer att finnas kvar i många år.

För att nå dessa mål så har VA-enheten ett antal aktiviteter som man arbetar med. Dessa består av bl.a. att underhålla ledningsnätet genom att minska tillskottsvatten till spillvattennätet, koppla bort tak-, dränvatten, relina avloppsledningar med mera. Uppströmsarbetet är en viktig del i att få bort sådant som man inte ska spola ner i avloppet.

Utbildning av personalen är också en viktig del för att kunna drifta och underhålla VA:s alla anläggningar så effektivt och optimalt som möjligt.

Årets resultat

VA-enheten hade budgeterat att göra ett överuttag på 1,7 miljoner kronor 202201 inklusive 0,5 miljoner kronor som skulle flyttas till fonden enligt kommunfullmäktiges beslut. Vid årets slut uppgick överuttaget till cirka 1,9 miljoner kronor. Anledningen till det ökade överuttaget beror framförallt på lägre personalkostnader. 0,5 miljoner kronor av överuttaget läggs i en fond för framtida nyinvestering i ett projekt för VA-försörjning till norra kommunen. Resterande föras över till 2023 vilket enligt principen ska regleras inom tre års period.

Projekt och underhåll

Då VA har många anläggningar och ett stort ledningsnät så har man ett ständigt behov av underhåll och investeringar. Nedan kommer ett axplock av projekt som har pågått under 2023.

Ledningsnätet har filmats för att få mer underlag till ledningssaneringsplanen som är ett levande dokument för att kunna fastställa projekten för nyanläggande och underhållet av ledningsnätet. Ledningssanering är ett ständigt återkommande projekt som vi jobbar med.

Drift övervakningssystemet, SCADA, för hantering av VA-anläggningar är uppdaterat till en ny version för att förbättra driften av systemet så som larm hantering, drift optimering, historik och statistik.

För att få ett ökat juridiskt skydd av våra grundvattenuttag så har VA ansökt om vattendomar för Östra Frölundas råvattentäkter.

För att få en bättre kontroll av kemikalier förbrukningen i reningsverken så har vi installerat digital nivå mätning i kemikalietankarna.

För att ta bort kemikalier doseringen så har vi installerat ett järn och mangan filter i Axelfors vattenverk.

Framtid

Utmaningar framöver är att restaurera eller ersätta våra äldre vatten- och avloppsreningsverk samt öka förnyelsetakten på ledningsnätet. Branschorganisationen Svenskt vatten menar att investeringstakten på ledningsnätet behöver öka, detta kan leda till ett behov att höja taxan i framtiden för att klara kommande investeringar. Svenljunga kommun är stor till ytan och har många vattenverk, avloppsreningsverk, pumpstationer och mil ledning i förhållande till antalet anslutna. Detta innebär att ett relativt litet taxekollektiv ska finansiera förnyelsen. Det finns också områden med bebyggelser långt ifrån befintligt VA som kan komma att få kommunalt VA. Detta kommer att medföra långa överföringsledningar med stora investeringskostnader.

En annan stor framtida utmaning är exploateringen av industriområdet i Lockryd. Oavsett om det blir en batterifabrik eller annan verksamhet så kommer det att ställas stora krav på kommunalt VA i hela norra delen av kommunen. Både verksamheter och krav på boenden kommer att öka. Våra befintliga vatten- och reningsverk har en begränsad kapacitet. Därför är det otroligt viktigt att VA-enheten kommer in tidigt i processen för att man ska hinna med att bygga ut vatten och avlopp så att man hinner möta det framtida behovet.

En annan utmaning är att rekrytera och behålla kompetent personal i en bransch där färre utbildas än behovet på arbetsmarknaden. Kommunal verksamhet har svårt att konkurrera med privata företag gällande löner och personalförmåner.

	2023	2022	2021	2020
Producerad mängd vatten i m3	572086	603709	637656	640641
Debiterad mängd vatten m3	449760	467427	470375	484893
Odebiterad mängd vatten i % (Läckor, spolning av nätet, Uttag från brandposter etc)	21 %	23 %	26 %	24 %

Nyckeltal: Dricksvatten de senaste fyra åren

	2023	2022	2021	2020
Antal vattenläckor	8	9	8	11
Antal vattenläckor/km ledning	0,063	0,071	0,063	0,087

Nyckeltal: Vattenläckor de fyra senaste åren

	2023	2022	2021	2020
Mottaget mängd vatten i m3	1416412	979388	1251440	1325735
Ovidkommande vatten i m3	966652	511961	787281	840842
Ovidkommande vatten i %	68 %	52 %	62 %	63 %

Nyckeltal: Avlopp de fyra senaste åren

RESULTATRÄKNING miljoner kronor	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Brukningsavgifter		29,7	29,1
Anslutningsavgifter		2,7	1,8
Periodisering av anslutningsavgifter		0,8	-1,0
Förutbetald intäkt (överuttag)		-3,7	-2,6
Övriga externa intäkter		1,4	0,2
Interna intäkter (inom kommunen)		1,7	2,9
Summa Intäkter		32,6	30,4
Verksamhetens kostnader			
Entreprenader		2,2	2,8
Personalkostnader		7,2	8,6
Övriga kostnader		13,0	9,4

RESULTATRÄKNING miljoner kronor	Not	2023	2022
Avskrivningar		6,6	6,3
Interna kostnader (inom kommunen)		1,6	2,3
Summa kostnader		**30,6**	**29,4**
Ränta (extern)		0,0	0,0
Ränta (intern)		2,0	1,0
Årets resultat		**0,0**	**0,0**

Resultaträkning 2023

BALANSRÄKNING miljoner kronor	Not	2023-12-31	2022-12-31
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Materiella anläggningstillgångar	7		
Byggnader, mark och markanläggningar		189,9	174,8
Inventarier		3,3	3,6
Pågående arbeten		25,7	31,6
Summa anläggningstillgångar		**218,9**	**210,0**
Omsättningstillgångar			
Förråd		1,0	0,4
Kundfordringar		1,0	0,9
Övriga kortfristiga fordringar		0,2	0,0
Summa omsättningstillgångar		**2,2**	**1,3**
SUMMA TILLGÅNGAR		**221,1**	**211,3**
SKULDER			
Långfristiga skulder			
Periodiserade anslutningsavgifter	1	27,2	25,4
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		1,3	1,3
Skuld till VA abonnenter	8	14,5	14,0
Övriga skulder		1,0	1,4
Upplupna kostnader och förutb. intäkter		2,7	1,5
Skuld Svenljunga kommun	9	174,4	167,3
SUMMA SKULDER		**221,1**	**211,3**

Balansräkning 2023

Not 1 Taxor bruknings- och anläggningsavgifter

Den rörliga VA-avgiften syftar till att täcka kostnader i samband med vattenproduktion och spillvattenrening.

Den fasta avgiften ska täcka alla övriga kostnader, såsom underhåll på ledningsnätet och administration.

Anslutningsavgifterna har tidigare intäktsförts helt på inbetalningsåret, men från och med 2008 periodiseras de på 40 år.

Not 2 Interna intäkter

Denna post innefattar interna konsumtionsavgifter samt interna intäkter för arbeten som VA-verksamhetens personal utfört åt andra enheter inom kommunen.

Not 3 Personalkostnader

Personalkostnaderna har fördelats till VA-verksamheten efter uppskattad tid.

Not 4 Avskrivningar

Anläggningstillgångar skrivs av enligt plan med hänsyn till förväntad nyttjandeperiod.

För diverse komponenter se kommunens redovisningsprinciper.

Not 5 Interna kostnader

Interna arbetskostnader består av lönekostnader för servicemän från andra enheter, t ex gata/park som utför VA-jobb. Timpriset innefattar kostnader för lön, arbetsledning, bilar, maskiner, telefon m m.

OH-kostnaden uppgår till 2% av VA:s bruttoomslutning enligt beslut i Kf 1999-04-12. Denna avgift ska täcka VA-kollektivets andel av administrationskostnader hänförliga till kommunledningsförvaltningen.

Not 6 Räntekostnad

VA-kollektivet betalar internränta om 1,3 % i enlighet med kommunens verksamhetsplan. Räntan är baserad på kommunens totala kapitalkostnad. Underlaget för ränteberäkningen är fr o m 2009 genomsnittligt lån från kommunen under året.

Not 7 Materiella anläggningstillgångar	Miljoner kronor	Miljoner kronor
Verksamhetsfastigheter	**2023**	**2022**
Ingående bokfört värde	174,8	154,7
Nyanskaffningar	20,8	21,4
Årets avskrivning	-5,5	-1,3
Utgående bokfört värde	**190,1**	**174,8**
Inventarier		
Ingående bokfört värde	3,6	4,1
Nyanskaffningar	0,2	0,0
Årets avskrivning	-0,5	-0,5
Utgående bokfört värde	**3,3**	**3,6**

Skuld till VA-abonnenter (miljoner kronor)	2023	2022
Ingående ackumulerade överuttag *	2,7	
Ingående skuld	14,0	13,5
Överuttag till fonden	0,5	0,5
Överuttag	3,7	*
Återföring av överuttag	0,0	0,0
Utgående ackumulerade skuld avseende överuttag	**20,9**	**14,0**

Not 8 Skuld till VA-abonnenter

Skuld till VA-abonnenter består av tidigare års överskott som uppstått på grund av överuttag från abonnenterna. Dessa medel ska intäktsföras och återföras till avgiftskollektivet inom en treårsperiod och kommer således att leda till reducerad brukningsavgift.

Del av nuvarande överuttag kommer emellertid inte att återställas, utan i enlighet med politiskt beslut användas till att täcka avskrivningskostnader för framtida nyinvesteringar (lag om allmänna vattentjänster § 30).